

Таблиця 8

Розподіл відповідей респондентів на запитання: „Скажіть, будь ласка, якби президентські вибори відбувалися найближчої неділі і в бюлетень для голосування були внесені такі кандидати, то за кого з них Ви проголосували б? Назвіть одне прізвище”, %

	Серед всіх опитаних		Серед тих, хто визначився за кого буде голосувати		Серед тих, хто визначився за кого буде голосувати і братиме участь у виборах	
	05	06	05	06	05	06
Ющенко Віктор	24	24	26	27	30	29
Янукович Віктор	18	16	20	18	22	19
Симоненко Петро	14	14	15	16	17	17
Мороз Олександр	6	6	7	7	7	7
Кучма Леонід	5	4	5	4	6	5
Вітренко Наталя	2	3	2	3	2	4
Медведчук Віктор	3	3	3	3	4	4
Тимошенко Юлія	4	3	4	3	5	4
Кінах Анатолій	1	2	1	2	1	2
Тігіпко Сергій	1	1	1	1	1	1
<i>Проголосував би за іншого кандидата</i>	3	1	3	1	4	1
<i>Проголосував би проти всіх</i>	6	6	7	7	7	7
<i>Не став(ла) би брати участі у виборах</i>	5	6	5	7		
<i>Важко відповісти</i>	8	10				

РІВЕНЬ ЕЛЕКТОРАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ ПОЛІТИЧНИХ ДІЯЧІВ

Якщо порівнювати результати останнього опитування з даними дослідження, проведеного в травні (див. табл. 4), то можна відмітити, що стосовно майже всіх політиків немає помітних змін у розподілі відповідей. Частка респондентів, які категорично відкидають можливість проголосувати (варіант відповіді “Не проголосую ні за яких обставин”) істотно не збільшилася щодо жодного політика. На цьому тлі ми фіксуємо незначні позитивні зрушення у зростанні частки прихильників таких політиків, як П. Симоненко (частка впевнених, в тому, що проголосує саме за нього збільшилася на 2%) та В. Ющенка (+2%). Натомість В. Янукович втратив ті самі 2%. Зазначимо, що такі несуттєві коливання відбуваються у межах статистичної похибки і не можуть бути інтерпретовані як початок яких-небудь зрушень. Висновок про зменшення прихильників В. Януковича можна зробити виходячи з перерваної у червні динаміки зростання частки його прихильників, а не через вказані коливання. Червень став першим з початку цього року місяцем, у якому не зростала кількість ані „імовірних”, ані „переконаних” прихильників.

Найбільш категорично опитані продовжують не бажати віддавати свої голоси та підтримувати таких політиків, як: Леонід Кучма (62%), Наталя Вітренко (57%) та Юлія Тимошенко (53%).

Таблиця 9

Розподіл відповідей респондентів на запитання: “Чи могли б Ви на наступних президентських виборах проголосувати за таких політиків?”, %

	Не проголосуйте ні за яких обставин					Малоймовірно, що проголосуйте					Цілком імовірно, що проголосуйте					Впевнені, що проголосуйте				
	2004 р.					2004 р.					2004 р.					2004 р.				
	02	03	04	05	06	02	03	04	05	06	02	03	04	05	06	02	03	04	05	06
Вітренко Н.	55	52	53	59	57	29	30	30	27	27	5	6	7	5	6	2	2	2	1	1
Кінах А.	–	40	45	49	46	–	37	34	33	34	–	9	8	7	7	–	1	1	1	1
Кучма Л.	54	55	59	60	62	24	27	23	23	23	10	8	9	9	8	3	2	4	3	2
Медведчук В.	53	48	52	55	55	29	34	29	28	28	6	6	7	7	5	2	2	2	2	1
Мороз О.	45	37	41	39	39	31	36	32	32	31	11	14	14	15	17	4	4	5	5	4
Симоненко П.	46	42	45	45	43	27	31	26	26	27	10	12	13	13	12	8	7	9	9	11
Тігіпка С.	43	35	40	42	44	33	36	34	33	32	8	12	10	10	7	2	2	2	1	1
Тимошенко Ю.	49	45	48	51	53	26	29	26	26	26	12	13	13	14	11	4	4	4	3	3
Ющенко В.	33	28	36	33	31	23	25	22	23	24	22	24	20	23	22	12	14	15	14	16
Янукович В.	34	28	33	34	34	27	28	25	24	27	19	25	20	22	21	7	8	10	11	9

Найбільшу підтримку як потенційний кандидат на посаду Президента зберігає за собою В. Ющенко, за якого готові проголосувати 38% опитаних, що включає 16% тих, хто впевнений, що проголосує саме за нього (що стало найвищим показником „ядрового” електорату як для самого політика у 2004 році, так і для всіх інших кандидатів).

Потенційний електорат В. Януковича становить у червні 30% (33% – у травні, 30% – у квітні, 33% – у березні).

Інші кандидати продовжують істотно відставати від двох лідерів електоральних симпатій. Так, потенційний електорат П. Симоненка становить 23% від усіх опитаних, О. Мороза - 21%, Ю. Тимошенко - 14%, С. Тігіпка - 8%, Л. Кучми – 10%.

Якщо аналізувати регіональний розподіл потенційного електорату двох лідерів – В. Ющенка та В. Януковича як найбільш “рейтингових” кандидатів, - то представників потенційного електорату В. Ющенка традиційно найбільше у Західному, Центральному та Північному регіонах, найменше - на Півдні, Сході та в Криму (див. табл. 10).

Таблиця 10

Розподіл відповідей респондентів на запитання: “Чи могли б Ви на наступних президентських виборах проголосувати за В. ЮЩЕНКА?”, залежно від регіону, %

	Захід	Центр	Північ	Схід	Південь	АР Крим	м. Київ
“Не проголосую ні за яких обставин” та “малоймовірно, що проголосую”	24	39	53	73	72	81	55
“Цілком імовірно, що проголосую” та “впевнений”, що проголосую”	70	53	37	17	24	16	42
Важко відповісти	6	8	11	10	4	3	3

Таблиця 11

**Розподіл відповідей респондентів на запитання:
“Чи могли б Ви на наступних президентських виборах проголосувати
за В. ЯНУКОВИЧА?”, залежно від регіону, %**

	Захід	Центр	Північ	Схід	Південь	АР Крим	м. Київ
“Не проголосую ні за яких обставин” та “малоймовірно, що проголосую”	69	66	65	47	63	67	67
“Цілком імовірно, що проголосую” та “впевнений”, що проголосую”	19	24	22	40	32	31	29
<i>Важко відповісти</i>	11	10	13	13	6	2	4

За В. Януковича найчастіше висловлюють потенційну готовність голосувати в Східному та Південному регіонах, найрідше - в Західному регіоні (див. табл. 11).

3-поміж тих респондентів, котрі визначилися з кандидатом, за якого вони збираються голосувати восени 2004 року в першому турі (жорсткий вибір лише одного), менше половини (48%) цілком впевнені у своєму виборі та стверджують, що не будуть змінювати свого рішення. Ще 39% загалом упевненні у своєму виборі, але їхня впевненість не настільки стійка. Таким чином, на початок літа частка тих, кого ми можемо вважати такими, що визначилися майже остаточно, становить 87%. Залишаються ще й ті, хто зазначив, що „зовсім не впевнений у своєму виборі” (10%) та вагався із відповіддю (3%). Таким чином, реальна частка тих, хто насправді не визначився або віддав свій голос під тиском ситуації опитування, становить 13%.

Для нас цікаво подивитися за кого ці „ситуативно голосуючі” респонденти віддали свій голос. Відповідно до наших даних ці 13% розпорошуються по всіх кандидатах майже пропорційно до питомої ваги відповідей інших „стійкіших” респондентів, але є ціла низка політиків, серед електорату яких частка таких „невпевнених прихильників” доволі значна.

Таблиця 12

**Розподіл відповідей респондентів на запитання:
„Чи можна стверджувати, що Ваш вибір остаточно і Ви проголосуєте
за того потенційного кандидата, якого тільки що назвали?”, %**

	Так, цілком упевнений і свій вибір не зміню	У цілому впевнений, але можу передумати	Зовсім не впевнений у своєму виборі, можливо, що проголосую за іншого	Важко відповісти
Ющенко Віктор	56	33	8	3
Янукович Віктор	40	49	9	2
Симоненко Петро	63	28	6	3
Мороз Олександр	53	33	14	0
Кучма Леонід	<i>Обсяг вибірки не дозволяє наводити репрезентативні відсоткові розподіли по вказаних політиках</i>			
Вітренко Наталя				
Тимошенко Юлія				
Медведчук Віктор				
Кінах Анатолій				
Тігіпко Сергій				

Загалом дані засвідчують, що електорат, котрий коливається, більшою мірою прихильний політикам, які не належать до лідерів перегонів. Для В. Януковича та В. Ющенко частка „ситуативних” прихильників однакова і становить приблизно 12%. Найменше ситуативних прихильників з-поміж електорату П. Симоненка – лише 9% від тих, хто зазначив, що буде голосувати саме за нього.

Часовий проміжок, в який респонденти визначилися зі своїм обранцем, більш віддалений від сьогоднішнього дня для лідерів перегонів, що дає нам змогу побачити наскільки стійкими є уподобання стосовно того чи іншого кандидата.

Таблиця 13

**Розподіл відповідей респондентів на запитання:
„Як давно Ви визначилися з тим, за кого Ви будете голосувати
на президентських виборах?”, % серед тих, хто визначився з конкретним кандидатом
(по конкретних кандидатах)***

	Мороз Олександр	Симоненко Петро	Тимошенко Юлія	Ющенко Віктор	Янукович Віктор	Серед всіх, хто визначився із кандидатом
Протягом останніх двадцяти днів	2	1	4	2	4	3
Приблизно місяць тому	3	1	3	5	10	5
Біля двох-трьох місяців тому	5	2	10	9	23	11
Від чотирьох до шести місяців тому	15	5	10	10	14	11
Більше шести місяців тому	53	67	46	56	31	49
Не пам'ятаю	16	20	19	14	16	16
Ще до кінця не визначився	6	4	8	4	2	5

* У таблиці представлені дані по п'яти політиках з найвищим рейтингом.

Як можна побачити з таблиці 13 у більшості з кандидатів „електоральне ядро” утворилося більше ніж півроку тому. Лише В. Янукович привернув до себе увагу трохи більше половини своїх прихильників (51%) за останні шість місяців.

Таблиця 14

**Розподіл відповідей респондентів на запитання:
„Оберіть з двох тверджень те, з яким Ви згодні більшою мірою”,
% серед тих, хто визначився з конкретним кандидатом та по конкретних політиках**

	Мороз Олександр	Симоненко Петро	Тимошенко Юлія	Ющенко Віктор	Янукович Віктор	Серед всіх, хто визначився із кандидатом
Підтримую того політика, якому дійсно симпатизую і вірю	52	73	61	65	46	59
Підтримую того політика, якого вважаю «найменшим злом»	43	23	33	30	50	37
Важко відповісти / відмова відповідати	5	4	6	5	4	4

Як можна побачити з даних наведених у таблиці 14 лише один єдиний політик (В. Янукович) сприймається своїм електоратом, скоріше, як „найменше зло”, вимушений вибір за відсутності кращих альтернатив. Таким чином, на сьогоднішній день можна вказати, що половина тих, хто голосуватиме за В. Януковича, робитиме це, керуючись здебільшого раціональними доводами, не відчувуючи до нього ані симпатії, ані довіряючи йому.